

Akademický rok 2020/2021

Bakalářská práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: Jan Bražina

Název práce: Sterilní místo

Slovní hodnocení:

S Janem jsme byli v úzkém kontaktu a tak jsem měl možnost z první ruky pozorovat vývoj jeho práce, a dávat na ni zpětnou vazbu v jejím průběhu. Mohl jsem tak přihlížet, jak se jeho téma ustanovovalo, vyvíjelo a tvarovalo. Do cloudu postupně přidával zárodky textu, fotky a videa děl, dokonce i moodboard.

Komunikace tak probíhala prostřednictvím zoomu, online zpráv, ale i naživo. (Přestože jsem jeho dílo viděl, do konečné podoby se pochopitelně jeho náležitosti mohou lehce změnit.) Jeho volba tématu mě stimuluje – vytyčil si zkoumat fenomén vampirismu, který vnímám jako mentálně úrodný. V několika posledních desetiletích se upíři pravidelně objevují na obrazovkách ve stále současnějších inkarnacích, a čím dál víc se remixují s lidmi. Takový referenční rámec (Buffy, True Blood, Twilight, etc.) s Janem sdílím, a tak mi jeho výběr přijde relevantní v jeho transhumanistické poloze. Stejně jako novodobá tvorba, student i zde filtruje upírství vlastní optikou, která je zcela současná v tom, jak vysoce kulturně referenční a vizuálně orientované je jeho přemýšlení. Jeho záliba tak má těžiště ve vizuálních znacích, které jsme si vytvořili, abychom popisovali upírství. Potěšující ale je, že provedl několik mentálních kroků vpřed i vedle, a tak vše přetavuje do formy, která nepostrádá uměleckou autonomii. “Hrobka” tak tolik nepůsobí jako hrobka, bytost uvnitř ní má na krku křížek, předměty postrádají obvyklý *gothic* vizuál i kýčovitost.

Janův text je dobře členěný, a vzhledem k oboru a škole mají dle mého jeho jednotlivé části, s výjimkou teoretického zakotvení, rozsah a hloubku bakalářských prací jeho vrstevníků. V úvodu Jan naznačuje, že chce konkretizovat tvorbu, oddálit se od osobní problematiky, nacházet místa, kde mytické bytosti mohou fungovat, a je otázka, jestli na tyto věci text či dílo nějak finálněji odpovídá. Text je povětšinou popisný, někdy se v něm ale objevují impresy, které nejsou zcela doložené. Jan schopně a přímočaře popisuje svoje kreativní detourné a sběry přírodnin. S radostí v něm zjišťujeme, že má vyvinutou schopnost intuice, a je schopen zhodnotit, že význam některých děl není v jejich vystavení, a že se některá mají stát pouhou součástí procesu. Tímto způsobem nevystavil různé rudimentární plazící se ruce z větví, jeho vytepané

kovové špěrky, kostýmy, atd. Výsledek je proto čistší a harmoničtější. Popis díla dále odhaluje volby, které student provedl, proč je dílo tam, kde jde, jak probíhalo natáčení, jaké měl pocity při videoperformance, jak díla zorganizoval a rozdělil do dvou místností. Tak či tak, v textu je mnoho mikrotémat, ale většinou je pouze rozčíslena jejich hladina. Ke kontextualizaci díla skoro nedochází, student spíše nastiňuje, jaké filmy viděl, a něco obecného se z jeho textu naučíme asi ve dvou větách, teoreticky tak dílo stojí na vratkých nohách. Inspirace, které zmiňuje, jako německý expresionismus, nejsou v jeho díle tolik vidět, myslím tak, že měl být více introspektivní a vhodněji propojit odůvodnění volby tématu a jeho kontextualizaci.

Praktická práce je rozsahem adekvátní. Nevzniklo pouze individuální dílo, Jan spíše předvedl intervenci do dvou pokojů, které velmi vhodně vybral. Prostředí v tomto případě hraje významnou roli. Student vystavuje ruku, která aluduje na jeho předešlé zkoumání rukou z větví, CRT televize s videoperformance jako *motion picture*, objekt bot na podstavcích, a objekt-hrobku se stativem. Jejich rozmístění v prostoru i jeho světelné podmínky mi přijdou správně zvolené. Sklepní prostor se mu podařilo minimalisticky zaplnit, ruka vyplňuje výklenek, pokoj pro rakev má správnou velikost. Jeho dobře vyvinutá intuice se manifestuje v tom, jak "institucionalizuje" performance do galerijních obrazovek, jak umocňuje poetiku performance prostřednictvím analogových nahrávek, a mým oblíbených příkladem je, že botám vytvořil oddělené podstavce ve výši standardních galerijních podstavců, čímž vytváří jakýsi *camp* moment, kdy se dílo snaží zapadnout do formátu umění, ale zároveň se mu trochu vysmívá. Boty mě také baví jako ne-primární reference a osobní filtrace tématu mladiství. Zásadní součástí, která asi vzdouvá nejvíce zájmu, jsou jistě televize s videoperformance. Volba formátu je zde citlivá a na projektoru či novodobé televizi by zlověstnost i poetika působily hůř. Volba červeného nasvícení sice není vzhledem k upírství příliš objevná, ale zároveň je jedinou, která umocní embryonický dojem performance. Minimální kostým je dobrá volba, je přitažlivé sledovat holé končetiny, jak se snaží vejít do omezeného prostoru. Nejdůležitější je ale performance sama. Jan má vlastní netečný šarm, minimální pohyby mi vyhovují, protože utvářejí *motion picture*, přesto cítím i nenaplněný performativní potenciál, jako by nebylo co ztratit, a nedocházelo k takovému vypjetí, jaké bych si přál. (Je možné, že bude ještě scénu znovunahrávat).

V oddělené místnosti stojí hrobka. Divák má možnost pochopit, že stojí tváří v tvář předmětu z nahrávky, a může s ním tak synapticky propojit svou předchozí zkušenost. Přestože bylo intuitivní nechat objekt ve stavu, v jakém byl, přivítal bych spíše, kdyby desky hrobky prošly nějakou proměnou a zcelily se, například natřením a obarvením na jednu barvu. Neopominutelnou součástí, která je pro mě možná nejdrásavější, je konceptuální volba ponechání stavivu. Kromě toho, že dovysvětluje domnělé podmínky natáčení, především

narušuje tohle “svaté” místo odcházejícího života v hrobce nebo přicházejícího života (rodícího se upíra?) v embryu. Oba procesy by měly být výsostně intimní záležitosti, ale za přítomnosti kamery se mění v pouhé spektakly, jako se naše životy dnes stávají předmětem zkoumání skleněných čoček připravených sledovat každý náš krok ve světě, v němž ztrácíme soukromí.

Jan Bražina představil text a praktické dílo adekvátních proporcí, které mi poskytlo překvapivou stimulaci. Dílo není v textu zcela zasazeno do kontextu, a nabízí mnoho možností interpretace. Oceňuji jeho umělecký proces výběru děl, materiálů, médií i prostoru.

Otázky k rozpravě:

Jak Vás Vaše performance vnitřně ovlivnila?

Jak vnímáte přítomnost stativu před objektem hrobky?

Jakým způsobem se Vaše současná upírsky laděná praxe propíše do nadcházejících projektů?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

MgA. Lukáš Hofmann

Datum:

3. 6. 2021

